

Overheveling onderhoud buitenkant en aanpassingen gebouw

Vanaf 1 januari 2015 is de overheveling van de onderhoudstaken en aanpassingen aan gebouwen van gemeenten naar schoolbesturen in het primair onderwijs (PO) een feit. De wijziging van de Wet op het primair onderwijs (WPO), de Wet op de expertisecentra (WEC) en de Wet primair onderwijs BES (WPO BES) is dan van kracht. Maar wat houdt deze wijziging nu precies in? In deze samenvatting wordt dit kort uiteengezet.

Wat wordt gewijzigd? De feiten

In de huidige regelgeving van het PO is het onderhoud als volgt geregeld:

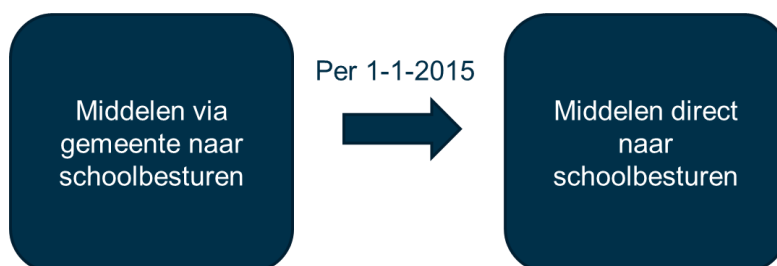
- Het schoolbestuur is verantwoordelijk voor een deel van het onderhoud, grofweg de binnenkant van het gebouw.
- De gemeente is verantwoordelijk voor aanpassingen aan het gebouw en buitenonderhoud. Met aanpassingen wordt hier bedoeld op het geschikt maken van het gebouw aan wettelijke eisen.

Bovenstaande onderhoudsverdeling is uitgewerkt in de zogenaamde kruisjeslijst, zie bijlage.

Wat feitelijk verandert is het volgende:

- In de artikelen 92 WPO, 90 WEC en 79 WPO BES wordt aangegeven welke voorzieningen onder verantwoordelijkheid vallen van de gemeente. Hieruit vervalt het onderdeel betreffende "aanpassingen aan het gebouw en buitenonderhoud".
- Artikelen 114 WPO, 112 WEC en 97 WPO geven de programma's van eisen aan, die de grondslag vormen voor de bekostiging van de voorzieningen die onder verantwoordelijkheid vallen van het schoolbestuur. In plaats van het onderdeel "onderhoud" wordt nu gesproken van "onderhoud van het gebouw en het terrein", met andere woorden het totale onderhoud¹.

Hoe zit het met de financiële middelen?

Wettelijk verschuift de verantwoordelijkheid voor het buitenonderhoud en aanpassingen aan het gebouw dus van gemeente naar schoolbestuur. De gemeenten ontvingen voor deze verantwoordelijkheden middelen in het gemeentefonds. Schoolbesturen konden bij de planning en uitvoering van het onderhoud aanspraak maken op deze middelen via de cyclus van huisvestingsaanvragen. Dit verandert per 1 januari 2015. Op dat moment gaan de middelen bestemd voor het buitenonderhoud en aanpassingen direct naar de schoolbesturen via hun velo-vergoeding.

¹ Dit geldt overigens niet voor lokalen bewegingsonderwijs, hier blijft aanpassing en buitenonderhoud de verantwoordelijkheid van gemeenten.

Het bedrag dat hiervoor gekort wordt op het gemeentefonds is circa € 158,8 miljoen. Wanneer dit bedrag wordt verdeeld over de schoolbesturen komt dit overeen met circa € 12,50 per m² voor het onderhoud, en circa € 1,00 voor begeleidingskosten, op basis van werkelijke leerlingenaantallen en hieraan gekoppelde normatieve ruimtebehoefte. Dit bedrag ontvangen de schoolbesturen via de verlo vergoeding en fluctueert dus met het leerlingenaantal.

Van het bedrag moet de totale planning, begeleiding en uitvoering van het onderhoud worden bekostigd.

Wat betekent dit nu voor u als gemeente?

De verantwoordelijkheid voor het buitenonderhoud en daarmee samenhangende taken voor het behandelen van de aanvragen komen te vervallen. Wel blijven gemeenten via het economisch claimrecht verbonden met de gebouwen. U blijft als gemeente, ook in het kader van de zorgplicht, gebaat bij goed onderhouden gebouwen.

Wat betekent dit nu voor u als schoolbestuur?

De gevolgen van de wijziging zijn voor ieder schoolbestuur weer anders. Wel duidelijk is dat u circa € 13,50 per normatieve m² ontvangt, op basis van het aantal leerlingen op uw scholen.

Voor het ene schoolbestuur levert het vooral kansen op om strategisch strategische keuzes te maken en slim te investeren. Dit geldt vooral voor de schoolbesturen met meer dan 10 scholen, met een gebalanceerde huisvestingsportefeuille, waarbij het aantal oudere gebouwen het aantal nieuwere niet ver overstijgt.

Voor andere schoolbesturen is het de vraag of zij met de vergoeding die zij ontvangen de benodigde onderhoudsinvesteringen in de eerste jaren kunnen dekken. Dit zijn vooral de kleine schoolbesturen met oudere of monumentale gebouwen.

Voor de kleine schoolbesturen met oudere gebouwen komt er een overgangsregeling. Zij ontvangen voor een vaste periode van vier jaar een vaste aanvullende bekostiging (op basis van het aantal leerlingen). Daarnaast wil de regering verkennen of het nodig is extra zekerheid te bieden aan schoolbesturen die ondanks de overgangsregeling niet kunnen voorzien in de kosten van het uitvoeren van noodzakelijk onderhoud.

Is alles dan helemaal duidelijk?

Nee, nog niet alles is duidelijk. Er is bijvoorbeeld nog geen duidelijkheid over hoe de overgangsregeling er precies uit komt te zien. Onduidelijk is nog:

- Wat is een klein schoolbestuur?
- Wat zijn oudere gebouwen?
- Wat is de aanvullende bekostiging?
- Waar komt het budget voor de aanvullende bekostiging vandaan?
- Wat is de kwaliteit van de huidige onderwijsgebouwen?

Het lijkt er nu op dat de financiële middelen voor de overgangsregeling en het bieden van een eventuele extra zekerheid uit de € 158,8 miljoen moet komen. Dit betekent dat het bedrag per m² dat overblijft dus ook nog niet vaststaat.

En hoe gaan we om met renovatie?

De wijziging levert geen duidelijkheid op over renovatie van schoolgebouwen. Dit was en is namelijk geen aparte voorziening in de WPO. In de bijlagen van de wetswijziging wordt ervan uitgegaan dat gemeenten en schoolbesturen hierover het gesprek aangaan.

Maar wat houdt het begrip renovatie in? Het is meer dan het onderhouden/ instandhouden van gebouwen. Renovatie is gericht op verlenging van de levensduur van gebouwen. Dit is een gezamenlijk belang van gemeenten (minder snel nieuwbouw en behouden van bestaande gebouwen) en schoolbesturen (aanpassen aan eisen van de tijd: functioneel, exploitatie, binnenmilieu).

Wanneer besluiten we over te gaan op renovatie (in plaats van nieuwbouw), en hoe gaan we dan om met de bekostiging hiervan? Het is zaak dat gemeenten en schoolbesturen hier, het liefst voor inwerkingtreding van de wet, goede principe- en procesafspraken over maken.

Auteurs:

Wouter Houët, Hans Heijltjes en Mireille Uhlenbusch